

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE (RIA)

1. Důvod předložení a cíle

1.1. Název

Návrh vyhlášky o seznamu nebezpečných chemických látek, směsí a prachů a podmínkách nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi a podmínkách výkonu činností spojených s nebezpečnou expozicí prachů.

1.2. Definice problému

Potřeba vydání vyhlášky vyplývá z potřeb středních škol realizujících praktické vyučování dle vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů.

V druhé polovině roku 2015 došlo k vypuštění odst. 6 v § 44a zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, který stanovoval, že fyzické osoby starší 15 let a mladší 18 let smějí nakládat s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky klasifikovanými jako toxické nebo žíravé v rámci přípravy na povolání a pod přímým dozorem odpovědné osoby; tím bylo znemožněno žákům středních škol nakládat s výše uvedenými chemickými látkami a směsmi.

Ve stejné době nahradila vyhláška č. 180/2015 Sb., o pracích a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání (vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích), vyhlášku č. 288/2003 Sb., a tímto byla taktéž významně omezena činnost nezletilých žáků v rámci praktického vyučování, a to především v oblasti nakládání s chemickými látkami a směsmi a prachy převážně tvrdých dřev.

Ministerstvo z důvodu okamžité potřeby úpravy možnosti nakládání s chemickými látkami mladistvými při praktickém vyučování předložilo v roce 2016 novelu nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů. Touto novelou bylo umožněno nakládání s vybranými chemickými látkami a směsmi.

1.3. Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

V současné době tedy je platné a účinné výše uvedené nařízení vlády, které v § 12a stanovuje speciální pravidla vztahující se na mladistvé žáky při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi v rámci přípravy na povolání a pod přímým soustavným dohledem osoby s odbornou způsobilostí podle zákona č. 258/2000 Sb. Uvedená novela však neupravuje problematiku nebezpečné expozice prachů.

1.4. Identifikace dotčených subjektů

- Ministerstvo

- Česká školní inspekce
- Zřizovatelé středních škol
- Střední školy
- Žáci středních škol

1.5. Popis cílového stavu

Cílem je umožnit v dostatečném rozsahu nakládání s vybranými chemickými látkami, směsmi a prachy v rámci praktického vyučování. V důsledku této úpravy budou vytvořeny podmínky pro to, aby si žáci v nejvyšší možné míře osvojili principy a pravidla nakládání s těmito chemickými látkami a směsmi a s prachy.

1.6. Zhodnocení rizika

Střední školy se při organizaci praktického vyučování řídí v souladu s § 65 odst. 3 školského zákona ustanoveními zákoníku práce, která upravují pracovní dobu, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, péči o zaměstnance a pracovní podmínky žen a mladistvých, a dalšími předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. Příslušná pracovněprávní ustanovení o práci mladistvých fakticky znemožňují realizaci praktického vyučování žáků v oborech středního vzdělávání, ve kterých žáci pracují v rámci odborné přípravy s nebezpečnými chemickými látkami nebo směsmi či jsou vystaveni nebezpečné expozici prachů.

V případě nepřijetí navrhované právní úpravy, která v oblasti nakládání s chemickými látkami a směsmi a v oblasti výkonu činností spojených s nebezpečnou expozicí prachů je vůči výše uvedeným právním předpisům úpravou speciální, by tak hrozilo, že žáci nebudou dostatečně připravováni na výkon praxe a nemuseli by nalézt uplatnění na trhu práce. Rovněž není vhodné, aby žáci mohli pracovat s vybranými chemickými látkami a směsmi nebo vykonávat činnosti spojené s nebezpečnou expozicí prachu až po dosažení zletilosti, neboť by měli velmi krátký čas na to, aby si osvojili vhodné pracovní návyky pro správnou laboratorní praxi. Konečným důsledkem těchto skutečností by bylo snížení kvality praktického vyučování v oborech středního vzdělání se zaměřením na chemii a zpracování dřeva jako celku.

2. Návrh variant řešení

2.1. Varianta I

Varianta I – „nulová“ varianta, tj. zachování existujícího právního stavu.

2.2. Varianta II

Nebezpečné chemické látky a směsi

Ve variantě II je, oproti stávající, a jak již bylo zmíněno výše, nevyhovující úpravě, rozšířen seznam nebezpečných chemických látek a směsí, se kterými mohou mladiství nakládat pod dozorem odborně způsobilé osoby. Tento seznam obsahuje prakticky veškeré látky, se kterými se žáci mohou v odborné praxi setkat. Na základě rizik, která plynou z nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi různé kategorie nebezpečnosti, je seznam látek a směsí upraven do dvou částí, které se liší mírou dozoru/přímého dohledu učitele nad žákem, který dané činnosti vykonává.

Na základě výše uvedeného, zejména připravenosti žáků na budoucí povolání, nepovažujeme jakoukoliv jinou variantu seznamu za relevantní a odpovídající situaci, se kterou se žáci v povolání setkají.

Výkon činností spojených s nebezpečnou expozicí prachu

Žáci mohou vykonávat při praktickém vyučování činnosti spojené s expozicí prachu, pokud se jedná o činnosti, kdy průměrné osmihodinové koncentrace prachu v pracovním ovzduší nepřekračují přípustný expoziční limit stanovený pro daný druh prachu nařízením vlády upravujícím podmínky ochrany zdraví při práci ⁽⁵⁾.

Výčet druhů prachů byl převzat z nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci (ve znění pozdějších předpisů), neboť právě práce s expozicí těmto prachům jsou vyhláškou č. 180/2015 Sb. mladistvým zakázány. Jedná se o prachy karcinogenních a senzibilizujících dřev. Z výčtu dřev lze předpokládat běžné zpracování zejména buku, dubu, jasanu, javoru a lípy; u ostatních dřev je práce s nimi možná jen výjimečně, nicméně úplně ji vyloučit nelze. Bez omezení platnosti zákazu vyhláškou č. 180/2015 Sb. by v podstatě nebylo možné vykonávat praktickou výuku v truhlářských oborech.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

Náklady

Žádná z variant nemá přímé dopady do státního rozpočtu.

V případě varianty II lze u České školní inspekce lze očekávat zvýšené nároky na rozsah jejich kontrolních činností v oblasti následné kontroly praktického vyučování a bezpečnosti.

Přínosy

V případě varianty I nelze hovořit o přínosech. *De facto* by tato varianta znamenala zakonzervování stávajícího dočasného, a ne zcela vhodného řešení.

Varianta II je přínosná v tom, že umožní žákům středních odborných škol nakládat s chemickými látkami a směsmi či vykonávat činnosti spojené s nebezpečnou expozicí prachu ještě před dosažením zletilosti, čímž budou žáci lépe připraveni na své budoucí povolání. Současně tak budou mít na osvojení si správných a bezpečných technik pro nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi daleko více času, což povede k lepším návykům týkajícím se BOZP absolventů SŠ.

4. Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

S ohledem na vše výše uvedené se jako nejvhodnější varianta jeví varianta II, která umožní přípravu žáků odborných škol v dostatečném rozsahu, jak je vyžadují příslušné kurikulární dokumenty. Varianta I by zachovávala stávající stav, který není vyhovující a odpovídající požadavkům kladeným ze strany platných kurikulárních dokumentů.

5. Implementace doporučené varianty a vynuovení

Za implementaci této varianty bude odpovědno ministerstvo.

Kontrolu nad praktickým vyučováním vykonává sama střední škola a Česká školní inspekce.

6. Přezkum účinnosti regulace

Kontrola průběhu vzdělávání a organizace praktického vyučování je součástí činnosti samotné střední školy a ČŠI, která vydává podle § 174 odst. 13 školského zákona Výroční zprávu České školní inspekce za každý uplynulý školní rok. Výroční zpráva obsahuje souhrnné poznatky o stavu vzdělávání a vzdělávací soustavy vycházející z kontrolních šetření ČŠI. Dále pak praktickému vzdělávání jsou věnovány tematické zprávy ČŠI. Účinnost nové právní úpravy bude průběžně podrobována přezkumu zejména s ohledem na stanovený seznam nebezpečných chemických látek a směsí a prachů. V případě potřeby dojde k rozšíření či naopak zúžení tohoto seznamu, a to i v návaznosti na evropské předpisy.

7. Konzultace a zdroje dat

V různých fázích příprav vyhlášky proběhly konzultace se zástupci středních škol pro oblast chemického a dřevařského vzdělávání. Dále byl návrh konzultován s odborníky ze Svazu chemického průmyslu ČR, Reach Spektrum, s.r.o., Odborového svazu zdravotnictví a sociální péče ČR. Návrh vyhlášky byl průběžně diskutován na čtyřech jednáních v Pracovní skupině k ochraně zdraví žáků při nakládání s chemickými látkami a směsmi při výuce při Stálém výboru pro sociální a zdravotní problematiku Rady vlády pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Pracovní skupina k ochraně zdraví žáků při nakládání s chemickými látkami a směsmi byla složena ze zástupců Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví, Státního zdravotního ústavu, Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, Národního ústavu pro vzdělávání, Odborového svazu zdravotnictví a sociální péče ČR, Svazu chemického průmyslu a Unie školských asociací ČR.

8. Kontakt na zpracovatele RIA

Ing. Karla Mališová, odbor vzdělávání, telefon: 234 811 531;
e-mail: karla.malisova@msmt.cz;